

Visitationstal i Fors och Ragunda pastorat

31 mars 2019 i Ragunda kyrka

Kära församlingsbor i Fors och Ragunda församlingar. Så givande och intressant det varit att få möta Svenska kyrkan i era bygder under denna visitation. Förra veckans visitationsdagar var fyllda av möten och samtal med anställda, förtroendevalda, ideella och företrädare för kommunen, skolan och omsorgen, men också av mat och fika. Stort tack för gott värdskap och för det ni delat med er till mig av i våra samtal.

Under visitationsbesöket har mina medarbetare Mia Ödmark och Britt-Inger Bengtsson fört anteckningar. Deras anteckningar kommer tillsammans med det material som samlats in före och under visitationen läggas till ett visitationsprotokoll som skickas till domkapitlet, stiftsstyrelsen och ert kyrkoråd. Till protokollet kommer en åtgärdslista bifogas som kyrkorådet får jobba vidare med.

Varför skall då biskopen visitera församlingar och pastorat? I kyrkoordningen står det: *"Församlingarnas självstyre utövas inom ramen för kyrkans gemensamma bekännelse och ordningar. Därför är de underkastade tillsyn från biskop och domkapitel"*. Församlingen fullgör sin grundläggande uppgift, gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, inom ramen för en lokal självstyrelse, men också å hela kyrkans vägnar. En församling är inte bara en egen enhet. Den ingår tillsammans med grannförsamlingar och pastorat i ett stift och ett trossamfund och ingår därmed hela den världsvida kyrkans gemenskap. En lokal församlings arbete påverkar därför alltid kyrkan som helhet. Det är på Guds uppdrag och utifrån Jesu missionsbefallning vi finns till som kyrka, inte på grund av något annat, det får vi aldrig tappa bort.

Så, hur har ni det då i ert pastorat? Det finns mycket i era församlingar som jag är imponerad av. Trots att pastoratet idag endast har omkring 2 770 medlemmar och inkomstunderlaget därmed ligger mycket långt under en nivå som gör det möjligt för att ni långsiktigt skall kunna bära era kostnader, så har ni en omfattande och rik verksamhet. Utifrån era förutsättningar och med hjälp av kunnig och lojal personal har ni också en så god förvaltning av fastigheter, kyrkogårdar och ekonomi som det är möjligt att kräva av er. Och trots att ni inte har någon diakon anställd i församlingen är ni också noga med att all er verksamhet skall präglas av ett tydligt diakonalt förhållningssätt. Detta är något som ni också tydligt uttrycker i er Församlingsinstruktion. Jag vill också berömma er för ert fantastiska barn- konfirmand-, ungdoms- och musikarbete och för er strävan att arbeta både med ett rikt gudstjänstliv och fint vardagsarbete för vuxna i era församlingar.

Ni har bland pastoratets anställda en kultur av samverkan som är värd att lyftas fram. Genom att hjälpas åt oavsett yrke och uppdrag så skapar ni ett starkt och aktivt arbetslag som orkar bära en imponerande stor verksamhet för alla åldrar. Ni måste sträcka på er och vara stolta över detta. Det är viktigt att alla medarbetare, såväl anställda som ideella och förtroendevalda ser och är stolta över det ni faktiskt gör. En sådan stolthet är att av de bästa sätten att locka fler att bli både bli delaktig och ta ansvar.

De anställdas sätt att samarbeta för församlingarnas och verksamheternas bästa är ett gott föredöme för många församlingar, men också för er förtroendevalda och ideella. Ni som är förtroendevalda och ideella gör också ett fantastiskt gott arbete med era församlingars bästa för ögonen. Men för att klara era resurser och ge era medlemmar det man har rätt att förvänta sig krävs att ni blir än mer samspelade och inriktade på samverkan både mellan pastoratets egna församlingar och med församlingar och pastorat i er närhet.

Ett arbetslag med diakonalt förhållningssätt och god samverkan mellan de anställda och deras olika ansvarsområden är något att vara tacksam för men också något man måste vara rädd om. Därför vill jag uppmana er alla, men särskilt kyrkorådet och kyrkoherden att vara uppmärksamma så att alla brinnande medarbetare inte brinner för mycket och för länge. En medarbetare behöver också tid för vila och återhämtning om församlingens uppdrag skall kunna utföras kontinuerligt och långsiktigt.

Nyckeln till en fungerande församling, som både skall vara en bra arbetsplats och en trygg och generös mötesplats för mänsklig gemenskap och mötet med Gud, är just en god samverkan mellan förtroendevalda, medarbetare och kyrkoherden. Det finns nämligen gråzoner i gränsen mellan de förtroendevaldas styrningsansvar och kyrkoherdens ledningsansvar och mellan kyrkorådets och församlingsrådets ansvarsområden som både kan bli otydliga och bädda för konflikter och maktkamp. Var därför noga med att noga med att skilja på församlingsrådets och kyrkorådets uppdrag och arbeta på att hålla isär kyrkorådets och församlingsrådets styrning och kyrkoherdens ledning.

”

En medarbetare behöver också tid för vila och återhämtning om församlingens uppdrag skall kunna utföras kontinuerligt och långsiktigt.

Ni har nu anställt en ny kyrkoherde som är väl bevandrad och kunnig i hur man bör hantera dessa gråzoner och hur man på ett klokt sätt skall hantera sitt förvaltnings- och arbetsgivaransvar samt ansvaret för att den grundläggande uppgiften utförs i församlingarna. Jag hoppas att ni tar väl vara på hans kompetens, men också att ni även är varsam med hans ork och kapacitet. Men er nye kyrkoherdes hjälp kommer ni också att kunna ta itu med de åtgärder som visitationsprotokollets åtgärdslista kommer att kräva av er. Här finns både sådant som rör rutiner och dokumentation utifrån arbetsmiljölagens och kyrkoordinationens krav, till det senare hör bland annat att göra barnkonsekvensanalyser i beredning av kyrkorådets ärenden och att uppdatera er beredningsplan. Det finns också en del att ta tag i vad gäller era kyrkliga inventarier, er kyrkobokföring, fastighetsregistret, ert begravningsklick och säkerheten på kyrkogårdarna. Men det är inga grava anmärkningar och inte heller något som är komplicerat att åtgärda så jag känner en trygg tillförsikt i att kyrkoherden och kyrkorådet kommer att hantera detta snabbt och klokt.

Mer utmanande för er är dock att försöka hantera den framtid som obönhörligen väntar er.

Ert medlemsunderlag har under de senaste 10 åren minskat med drygt 17 procent. Vi vet alla att det inte heller finns några prognoser som tyder på att medlemsminskningen kommer att avta. Hittills har tvärtom medlemsminskningen i hela Svenska kyrkan gått fortare än prognoserna. Och tyvärr är det så att i fjol var det första året som vi

kunde konstatera att medlemsminskningen i vårt stift till sin största del inte hade demografiska orsaker utan berodde på aktiva utträden samt att fler medlemmar dör och färre tas upp som medlemmar genom dopet eller aktivt inträde.

Prognoserna säger att ert pastorat endast kommer att ha drygt 2 000 medlemmar år 2030. Om förändringen som hittills går snabbare än prognosen – ja då kommer ni att krypa under 2000-stecken år 2030. Om ni behåller nuvarande personal och ger dem den årliga löneökning de har rätt till kommer det att innebära att ni kommer att ha ett minusresultat på nästan 4,5 miljoner 2030 och att ert kapital har minskat med mer än hälften på grund av flera års minusresultat dessförinnan.

Vi förstår alla att detta är ohållbart. Därför behöver vi rusta oss medan vi kan och orkar. Ingen av oss vill denna utveckling, ingen av oss vill ändra våra pastorat. Men stoppar vi huvudet i sanden kommer ändå utvecklingen att tvinga fram dessa förändringar utan vår påverkan samtidigt som vi riskerar att gå in i en framtid med ännu sämre ekonomiska förutsättningar än de vi har i dag. Detta är inte en enkel och självklar uppgift. Ni har ju tyvärr otur att er fantastiskt vackra bygd ligger i gränstrakten mellan två regioner, mellan större kommuner och mellan kustland och fjälltrakter. Hur vi än vänder och vrider på kartan kommer vi aldrig att finna den optimala lösningen som gör alla nöjda.

Men målet kommer trots denna utmaning alltid att vara att finna den lösning som gör att vi på bästa sätt säkrar majoritetens av er anställdas tjänster och kan garantera att den grundläggande uppgiften, gudstjänst, undervisning diakoni och mission skall finnas kvar

och utföras i alla församlingar, i både Fors och Ragunda. För till slut är det ju endast detta det handlar om. Församlingarna får inte och skall inte försvinna. Tvärtom måste vi samverka med våra tunga förvaltningsåtaganden så att vi får resurser över för att kunna garantera varje församlings fortlevnad. Varför gör vi det? Jo, har vi inga församlingar, firar vi inte gudstjänster, utför vi inte hela den grundläggande uppgiften så är vi inte längre en kyrka.

” Församlingarna får inte och skall inte försvinna.

Om vår kyrka skall överleva måste vi hjälpas åt. Vi ingår, som jag sa inledningsvis, i ett större sammanhang. I detta vidare perspektiv har alla kyrkans medarbetare ett gemensamt ansvar för att den grundläggande uppgiften även fortsättningsvis skall kunna utföras, inte bara i vår egen, utan i alla stiftets och landets församlingar. Vi är nämligen inte endast kallade till att tillhöra en viss församling utan också till att tillhöra ett stift och hela Svenska kyrkan och i ett vidare perspektiv Kyrkan med stort K, som inte är en byggnad, en ekonomisk enhet eller en juridisk person, utan Guds världsvida familj. Där har vi alla en uppgift i den kärlekens kamp för det goda på vår jord och för de eviga värden som vi ständigt påminns om i vår kyrkas tro och budskap. Det är för detta vi finns till som kyrka, inte för något annat.

I kungörelsen till denna visitation hälsade jag er med Jesu ord i dagens evangelietext: *”Jag är livets bröd. Den som kommer till mig skall aldrig hungra, och den som tror på mig skall aldrig någonsin törsta”*

Dessa Jesusord påminner oss om att det för våra livs mening och mål, finns något viktigare än materiell välfärd och, skulle jag vilja säga i detta sammanhang, långt viktigare än hur Svenska kyrkan valt att organisera sig. Vi är först och främst kallade att både leva av livets bröd och att dela med oss av det. Det är den livsmening vi var och en fått i skapelsen och bekräftat i dopet. Det är också det uppdraget som legitimerar

och konstituerar kyrkan. Ingenting annat. Låt oss i tider av sjunkande medlemstal, sämre ekonomi och tuffa utnämningar aldrig glömma detta.

Kyrkan, som Kristi kropp i världen, med uppdraget att leva av och förmedla livets bröd, kommer alltid att finnas. Guds Kärlek och nåd kommer alltid bära och omsluta oss. Detta förenar och uppmuntrar oss. Men det utmanar oss också att som Kyrka göra allt för att göra det möjligt att fortsätta leva av och följa honom som är Livets bröd. Det är detta som är vårt liv, vår kallelse och framtid. I den tron är ni kallade att leva och verka i era bygder, i Fors och Ragunda församlingar här och nu i vår tid. För vår tid är också Guds tid. Nu är Guds tid.

Med de orden vill jag be om Guds rika välsignelser över allt gott arbete och alla goda medarbetare i Fors-Ragunda församlingar.

+Eva Nordung Byström
Biskop i Härnösands stift, Svenska kyrkan